

Referanser: MKR 05/24, MKR/AU 18/24, MRU 19/24 (MKR-sak 26.4b) og KISP 24/24 (MKR-sak 26.7b). Merk spesielt vedlegget til dette referatet som er KISPs innspill til strategi-dokumentet.

Arkivsak: 23/02787-44

Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel 2024-2026 (2. gangs behandling)

Sammendrag

Dokumentet *En pilegrimsvandring for rettferdighet og fred - Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel 2021–2023* har gått ut på dato og må revideres.

Mellomkirkelig råd (MKR) behandlet saken på sitt møte 4.–5. mars 2024, og rådet får nå saken tilbake til annen gangs behandling. Gitt den uoversiktlige situasjonen i Israel og Palestina, anbefales det at MRK ikke foretar en fullstendig revidering av strategien, men konsentrerer seg om prioriteringer på kort sikt. Mye av bakgrunnen for prioriteringer, tiltak og valg av samarbeidspartnere ligger i strategien for 2021–2023, og gjentas ikke her.

Menneskerettighetsutvalget (MRU) og Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) behandlet revidert strategi på sine møter 4. september, og innspill fra utvalgene er bearbeidet. Det vises også til vedlagte notat fra KISP for utdypning.

Sakspapiret inneholder forslag til målsetninger og prioriteringer gjennom konkrete tiltak.

Forslag til vedtak

1. Mellomkirkelig råd ber sekretariatet ferdigstille strategien ut fra de innspill som kom fram i møtet. MKR/AU godkjenner den endelige utgave.

2. Prioriteringene tas opp til ny vurdering i Mellomkirkelig råd når den aktuelle situasjonen i Israel og Palestina tilsier det.

Saksorientering

Bakgrunn

Strategidokumentet *En pilegrimsvandring for rettferdighet og fred – Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel 2021–2023* ble vedtatt i 2021 og må oppdateres. Den eskalerende konflikten etter 7. oktober 2023 og den påfølgende krigen i Gaza gjorde situasjonen så uoversiktlig at MKR satte revideringen av sin strategi på vent i fjor høst. Rådet drøftet den så på sitt møte i mars 2024. Ettersom situasjonen i Midtøsten på dette tidspunkt fortsatt var svært dramatisk og uklar, valgte rådet å ikke foreta noen omfattende revidering av strategien, men heller gi noen innspill til prioriteringer på kort sikt. Rådet bad om å få saken tilbake til et senere møte.

Noen momenter fra rådets samtale i mars:

- Når bør strategien justeres? Strategien må forstås som dynamisk. Det er uklart hva status vil være i mai. Strategien kan derfor ferdigstilles senere.
- Formidle teologisk tenkning som tar et oppgjør med kristensionismen.
- Strategien må ta hensyn til rapporten fra utvalget som ser på relasjoner til jøder og jødedom (lanseres 5. april). Strategien må utformes slik at den kommuniserer klokt i ulike miljøer.
- Viktig å fastholde like rettigheter og likt menneskeverd for alle – på vei mot en statsløsning i framtiden. Vurdere punktet om å legge til rette for å anerkjenne Palestina som stat.
- Vurdere å inkludere mer om andre land i Midtøsten.
- Fremheve EAPPI-programmet tydeligere

(Protokoll sak MKR 05/24)

Disse momentene er innarbeidet i forslaget til oppdaterte prioriteringer.

En pilegrimsvandring for rettferdighet og fred

Strategi for Mellomkirkelig råds engasjement for rettferdig fred i Palestina og Israel, 2024–2026

Strategien er en oppdatert og forkortet utgave av strategien for 2021–2023, vedtatt av Mellomkirkelig råd (MKR) i april 2021.¹ Strategiens primære målgruppe er MKR, og den er førende for rådets prioriteringer. Men strategien gir også uttrykk for MKRs synspunkter på situasjonen i Israel og Palestina, og har derfor også en bredere målgruppe.

I og med at forholdene i Israel og Palestina for tiden er svært uoversiktlige, må prioriteringene tas opp til ny vurdering når situasjonen tilsier det.

1. Innledning

1.1 Et tros- og rettighetsbasert utgangspunkt

MKR's arbeid for rettferdig fred i Palestina og Israel er både trosbasert og rettighetsbasert:

Trosbasert: Som kristne er vi kalt til å forkynne budskapet om frigjøring og fred. I Bibelen henter vi inspirasjon og kraft til å kjempe for rettferdighet, vise solidaritet med de undertrykte, overvinne uretten og løfte fram håpet om en god framtid for alle mennesker. I tro fortolker vi Bibelens fortellinger om Israel og jødernes historie, Jesu liv og virke og urkirkens historie.

Som kristne arbeider vi for *alle* menneskers likeverd og rettigheter. Samtidig er vi særlig forbundet med våre trossøsken i regionen. Midtøsten er stedet hvor kirken oppstod, og derfor har vi en særegen nærhet til denne regionen. Den norske kirke kjenner en særlig forpliktelse til solidaritet med vår søsterkirke, Den evangelisk-lutherske kirken i Jordan og Det hellige land (ELCJHL).

Rettighetsbasert: Internasjonal lov og rett og menneskerettighetene må legges til grunn for å løse konflikter i det internasjonale samfunnet. En rettferdig, varig og fredelig løsning må komme som et resultat av forhandlinger mellom partene, med støtte fra det internasjonale samfunnet. MKR vil fortsette å støtte moderate (det vil si ikke-voldelige) krefter på palestinsk og israelsk side som arbeider for en rettferdig og varig fred. Okkupasjonen av de palestinske områdene er et hinder for dette. Stater og enkeltpersoner som begår brudd på Folkeretten og menneskerettighetene, må holdes ansvarlig for dette gjennom internasjonale mekanismer som ICC (Den internasjonale straffedomstolen) og ICJ (Den internasjonale domstolen).

1.2 Perspektiv og kilder

Den norske kirkes nære relasjon til ELCJHL, medlemskapet i Det lutherske verdensforbund (LVF) og Kirkenes verdensråd (KV), samt tilknytningen til Kirkens Nødhjelp/ACT og Kirkerådet i Midtøsten, er avgjørende for MKR's vurderinger og

¹ [Strategi 2021 - 2023](#)

strategiske valg. MKR ser Den norske kirkes engasjement som del av det globale økumeniske fellesskapets arbeid for en rettferdig fred i Israel og Palestina.

MKR baserer også sine analyser på bl.a. FNs spesialrapportør og menneskerettighetsorganer, organisasjoner og ulike fagmiljøer. MKR vil lytte til politiske synspunkter hos våre nærmeste partnere og hvordan de vurderer situasjonen. Samtidig vil rådet selvsagt gjøre sine egne selvstendige vurderinger og beslutninger.

1.3. Den aktuelle situasjonen

Politisk utvikling

Siden 7. oktober i fjor har de menneskelige lidelsene og nøden blitt ytterligere forverret i Midtøsten. Gjennom krigen på Gaza-stripen har vi blitt vitne til brutale brudd på folkeretten, internasjonal humanitær rett og grunnleggende menneskerettigheter. Krigen har ført til akutt humanitær krise, som krever en umiddelbar fredelig løsning. Endringene på bakken aktualiserer en ny gjennomgang av MKRs strategi, både på kort og lengre sikt. Krigens brutalitet og omfang har rokket ved stabiliteten i hele Midtøsten-regionen, noe som kompliserer en mulig fredsløsning.

Norske myndigheters kritikk av politikken Israels regjering fører, har gjort det diplomatiske forholdet mellom Norge og Israel krevende. Årsakene til dette handler delvis om at Norge har anerkjent Palestina som en selvstendig stat, og at Norge formidlet til Den internasjonale straffedomstolen (ICC) at Oslo-avtalene ikke sto i veien for at politiske ledere fra Israel kunne etterforskes og straffeforfølges. Den internasjonale straffedomstolen ICC har utstedt arrestordre på ledere fra Hamas og Israel. Etter pålegg fra Israel måtte Det norske representasjonskontoret til Palestina stenge på ei ukes varsel. Representasjonskontoret lå på den okkuperte Vestbredden. At Israel ikke vil gi akkreditering til norske diplomater som tjenestegjør opp mot palestinske myndigheter, viser kontrollen Israel besitter over Palestina.

Den internasjonale domstolen (ICJ) har i sommer slått fast at den årelange okkupasjonen av de palestinske områdene er ulovlig, og må opphøre. Det er ytterligere urovekkende at Israel forsøker å stemple FN-organisasjonen UNRWA som terrororganisasjon, da en slik stempling svekker den regionale stabiliteten. Også på Vestbredden vil det kunne få katastrofale følger dersom UNRWA ikke lenger kan operere: FN-organisasjonen sikrer blant annet nesten 1 million menneskers basale helsetjenester og grunnleggende skolegang. I januar 2024 ga ICJ Israel ordre om å innføre strakstiltak for å forhindre folkemord på Gaza.

Det er viktig å holde fast på at en rettferdig og varig fred bare oppnås ved at den israelske okkupasjonen av Palestina opphører, slik at palestinerne gis rett til utvikling, trygghet og selvbestemmelse. Samtidig må Israels borgere kunne leve i sikkerhet innenfor statens internasjonalt anerkjente grenser. I dette blir det viktig å fortsette samarbeidet med lokale og internasjonale partnere samt ikke-voldelige aktører på både palestinsk og israelsk side, og i tillegg løfte frem de brutale fortellingene om overgrep og menneskerettighetsbrudd. Det vil være (særdeles)

viktig for oss å øke dialogen med og støtten til kristne kirker og organisasjoner, og generelt bidra til å styrke religiøse aktører som endringsagenter.

Kirkens situasjon

Flere kirker og kristne institusjoner på Gaza ligger nå i ruiner, og det er fare for at hele den kristne befolkningen der kan forsvinne. Et 2000 år gammelt kristent nærvær i Gaza kan ta slutt. I Israel og på Vestbredden er de kristne en svært utsatt gruppe, og de utgjør nå kun om lag 1–2 % av befolkningen. Den siste tiden har det vært flere angrep på kristne helligdommer og trakassering av kristne. Kristne opplever å bli presset ut av Jerusalem, og kirkelederne i byen ber innstendig om støtte fra søsterkirker rundt om i verden. Livet på Vestbredden blir stadig mer utholdelig. Mange unge som har mulighet til det, flytter til andre land. Situasjonen er kritisk.

Likevel er kirkene fortsatt til stede, og de er trofaste mot sitt oppdrag. De feirer gudstjenester, døper barn, hjelper familier i nød og gir skolegang og helsehjelp. Men i økende grad er de avhengig av støtte fra sine søsterkirker. Vi bærer et medansvar for å bevare det kristne nærværet i landet hvor kirken ble grunnlagt. Vi vil lytte til kristne palestineres fortellinger om en brutal hverdag, men også fastholde deres kristne håp om at en dag skal også de få leve i fred og trygghet.

ELCJHL har flere ganger det siste året henvendt seg til sine partnerkirker med innstendig bønn om solidaritet og støtte. Den økende eskaleringen av vold på Vestbredden, sammen med krigssituasjonen, har skapt ekstremt vanskelige kår for hele den palestinske befolkningen. Kirkene hjelper det har mulighet for, og kan få gjort mer ved økt økonomisk støtte fra partnerkirkene. MKR har ved flere anledninger oppfordret menighetene i Den norske kirke til ofringer til ELCJHL. MKR har også formidlet informasjon og ressurser og veiledninger til menighetene gjennom nyhetsbrev og Ressursbanken.²

Forhold i Norge

7. oktober-terroren og den påfølgende krigen i Gaza har bidratt til økt engasjement, men også til mer krevende relasjoner i Norge. Flere muslimer og jøder er direkte berørt gjennom familier og nære bånd til området. Jøder melder om økende antisemittisme og at de kjenner seg utrygge i Norge. Situasjonen blir mer polarisert, og dialogarbeidet er krevende.

Den norske kirkes ledere (særlig internasjonal direktør og preses) har ved flere anledninger tatt tydelig avstand fra Hamas' terror og krigen i Gaza og krevd umiddelbar våpenhvile. Kirken har uttrykt takknemlighet overfor regjeringens håndtering av situasjonen og anerkjennelsen av Palestina som stat.

² [Søkeside - Ressursbanken, Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

1.4 Rapport om kirkens forhold til jøder og jødedom

Rapporten *Den norske kirke i møte med jødedom og jøder* ble levert oppdragsgiverne MKR og Bispemøtet i april 2024, og den inneholder en rekke anbefalinger. Det vises til en egen sak (MKR 29/24) på dette møtet.

Anbefalingene er vurdert, og de som er mest relevante for MKR, er innarbeidet i forslaget til vedtak. Det dreier seg særlig om menneskerettighetsarbeidet og uttalelser om konflikten i Israel og Palestina, antisemittisme, kristensionisme og dialogarbeidet overfor norske jøder. Når det gjelder behov for økt kunnskap og teologisk refleksjon, vil MKR samarbeide nært med Bispemøtet i oppfølgingen av rapporten.

Noen av utvalgets anbefalinger indikerer at MKRs uttalelser og medieutspill om konflikten i Israel og Palestina kan være problematiske, sett ut fra relasjonen til jøder i Norge. Det stilles også spørsmål ved bruk av teologisk språk og bibelreferanser i uttalelsene, og om en sterk solidaritet med palestinske kristne kan skape «blindsoner». En evaluering av dialogarbeidet etterspørres også.

Utvalget fant ikke antisemittisme i uttalelser fra MKR og BM. Likevel kan det være nyttig med et kritisk blikk på tidligere uttalelser, men tanke på å være enda mer bevisst på hvordan kirkens budskap tas imot og forstås av ulike grupper. Her er det viktig å legge til at uttalelsene ofte har de kristne i Israel og Palestina og norske myndigheter som målgrupper, snarere enn norske jøder. Likevel har de en effekt også i jødiske miljøer i Norge.

MKR bør se nærmere på disse anbefalingene:

- Bispemøtet og Mellomkirkelig råd bør foreta en kvalitativ undersøkelse av alle sine uttalelser og medieutspill om Israel og Palestina for å få bedre kunnskap om hvordan de kommuniserer om denne konflikten.
- Bispemøtet og Mellomkirkelig råd må ta ansvar for at det bygges et bedre forsvarsverk mot antisemittiske troper og holdninger i Den norske kirke. Det trengs mer bevissthet i Den norske kirke om hvordan antijødiske forestillinger kommer til uttrykk i språklige fremstillinger av konflikten mellom Israel og Palestina.
- Aktører i Den norske kirke bør i kommunikasjonen om Israel-Palestina-konflikten unngå bruk av religiøse symboler og bibelske metaforer, som lett kan aktivere gamle antijødiske forestillinger fra kirkens historie. Utvalget anbefaler at kirkelig kritikk av okkupasjonen og menneskerettighetsbrudd i denne konflikten først og fremst artikuleres i et menneskerettslig og allment språk.
- Bispemøtet, Mellomkirkelig råd og andre aktører i Den norske kirke bør styrke bevisstheten om hvordan et sterkt engasjement i Israel-Palestina-konflikten kan skape blindsoner relatert til ensidige fremstillinger og fiendebilder.
- Mellomkirkelig råd bør initiere en evaluering av dialogarbeidet som allerede har foregått mellom jødiske miljøer og Den norske kirke i Oslo og Trondheim for å få et bedre kunnskapsgrunnlag for arbeidet fremover.

Noe av dette er innarbeidet i forslaget til vedtak, men i en litt annen ordlyd enn anbefalingene legger opp til. For øvrig følges rapporten opp i øvrige arbeidsområder i MKRs arbeid.

2. Hovedmål for MKRs arbeid

De tre hovedmålene fra forrige strategiperiode videreføres:

- 1) Styrke relasjonene mellom Den norske kirke og kristne i Palestina og Israel.**
- 2) Legge til rette for teologisk refleksjon og religionsdialog som gir økt kunnskap og forståelse for konfliktenes kompleksitet.**
- 3) Bidra til en rettferdig, fredelig og demokratisk utvikling i både Israel og Palestina.**

3. Prioriteringer 2024 – 2026 (ikke prioritert rekkefølge)

De fleste av de foreslåtte prioriteringene er videreføring av forrige strategi. Men noe er forsterket og noe er nytt. Denne gangen er det også færre tiltak, for å spisse prioriteringene enda mer.

3.1 Styrke relasjoner mellom Den norske kirke og kristne i Palestina og Israel

Samarbeidet mellom Den norske kirke og ELCJHL er regulert i en felles samarbeidsavtale mellom ELCJHL og flere partnerkirker (COCOP-avtalen) som ble revidert i 2022. Borg og Nidaros bispedømme har egne samarbeidsavtaler, og mange menigheter i Den norske kirke er vennskapsmenigheter med menigheter i ELCJHL.. MKR koordinerer vennskapssamarbeidet på nasjonalt nivå og deltar i kirkens årlige partnernøte. Kirkerådet gir økonomisk støtte, blant annet til kirkens arbeid med ungdom og kvinners rettigheter og likestilling. Kirkens Nødhjelp har også et nært samarbeid med denne kirken.

Nå er ELCJHL i dyp økonomisk krise, som er forsterket av krigen i Gaza og de svært vanskelige levekårene for kristne i Jerusalem og på Vestbredden, og kirken ber sine partnerkirker om å øke den økonomiske støtten. Den norske kirke må respondere på dette, og det haster med å finne måter å øke støtten på.

MKR vil også videreføre samarbeidet med Kirkens Nødhjelp og internasjonale økumeniske organisasjoner. Det er også et mål å knytte et nærmere samarbeid med lokale kristne organisasjoner.

Konkretiseringer

- 1) Oppfordre til forbønn og solidaritetsaktiviteter
- 2) Arbeide for å øke Den norske kirkes økonomiske støtte til ELCJHL
- 3) Bidra til økt kunnskap om de kristnes situasjon i Israel og Palestina

- 4) Formidle kristne palestinske stemmer inn i norsk kirkeliv og offentlighet
- 5) Samarbeide nært med Kirkens Nødhjelp og støtte opp om det humanitære arbeidet i regionen
- 6) Samarbeide med økumeniske aktører i regionen, særlig Kirkens verdensråd, Det lutherske verdensforbund og Middle East Council of Churches
- 7) Søke nærmere samarbeid med lokale partnere som Sabeel og Kairos Palestine
- 8) Støtte Kirkenes verdensråds ledsagerprogram (EAPPI) og bidra til å rekruttere deltakere fra Den norske kirke

3.2. **Legge til rette for teologisk refleksjon og religionsdialog som gir økt kunnskap og forståelse for konfliktenes kompleksitet**

I møte med konfliktene i «Det hellige land» brukes Bibelen både som motivasjon til fredsbyggende arbeid og til legitimering av undertrykkelse. MKR ønsker å tydeliggjøre Bibelens fredsbudskap og holde fram det kristne menneskesynet, også i aktuelle politiske konflikter. Samtidig vil vi si fra når Bibelen misbrukes i den hensikt å oppnå politisk eller økonomisk gevinst for enkelte grupper. Dette blir særlig alvorlig når bibeltekster blir brukt for å legitimere krenkelse av andres liv og rettigheter.

MKR vil ta et oppgjør med former for kristensionisme og kristnes støtte til jødisk sionisme, som undergraver andre befolkningsgruppers rettigheter. MKR vil utfordre de «israelsvennene» som i realiteten bidrar til å undergrave Israel som rettstat og demokrati gjennom å legitimere Israels folkerettsbrudd og aksept av en eksklusiv «jødisk stat» som differensierer i utøvelsen av sivile rettigheter.

I en situasjon hvor de palestinske kirkelederne innstendig ber sine søsterkirker verden over om å komme dem til unnsetning og ta tydelig avstand fra israelsk krigføring i Gaza, okkupasjonen og systematisk diskriminering, kan vi ikke slå oss til ro med at andre kirker i vårt økumeniske samarbeid her hjemme forholder seg ganske tause i det offentlige rom. De kristne står nå i fare for å forsvinne fra Gaza og Jerusalem, og de minker også på Vestbredden. Dette må kirkene i Norge ta på alvor, og MKR kan ta initiativer for økt engasjement.

Konkretiseringer

Legge til rette for refleksjon og kunnskapsutvikling for ansatte, tillitsvalgte og frivillige i Den norske kirke

- 9) Samarbeide med teologiske utdanningsinstitusjoner
- 10) Utfordre til økt økumenisk samarbeid i Norge for å styrke et felles teologisk vitnesbyrd om fred og rettferdighet i Israel og Palestina, særlig i rammen av Norges Kristne Råd
- 11) Ta avstand fra usunn kristensionisme og kristnes støtte til politisk sionisme som bidrar til urett.
- 12) Styrke bevisstheten og kunnskapen om islamofobi og ta avstand fra alle former for hets og trakassering av muslimer.
- 13) Styrke bevisstheten og kunnskapen om antisemittisme, slik at det bygges et forsvarsverk mot antisemittiske forestillinger og holdninger i Den norske kirkes forkynnelse og trosopplæring

- 14) Ta tydelig avstand fra alle former for antisemittisme og islamofobi og reagere når dette dukker opp i det offentlige rom og i våre egne sammenhenger. Være en kunnskapsbasert bidragsyter i det offentlige rom hva angår forståelse av disse begrepene, for å bidra til at de ikke utvannes eller misbrukes.
- 15) Samarbeide med HL-senteret, utdanningsinstitusjoner, kirkelige dialogsentre og jødiske og muslimske miljøer for å utvikle ressursmateriell og opplæringstilbud for ansatte, tillitsvalgte og frivillige i Den norske kirke.
- 16) Øke bevisstheten om hvorledes Den norske kirkes offentlige kritikk av israelske myndigheters politikk bør utformes og formidles, for å unngå å vanskeliggjøre situasjonen for jøder i Norge
- 17) Opprettholde kontakten med Det Mosaiske Trossamfund (DMT) og International Council for Christians and Jews og gjenoppta dialogen i Kontaktgruppen med DMT
- 18) Opprettholde samarbeidet i kontaktgruppene med Muslimsk Dialognettverk og Islamsk Råd Norge
- 19) Utarbeide en kirkemøtesak om rasisme til kirkemøtet i 2026 som inkluderer antisemittisme og islamofobi.

3.3 Bidra til en rettferdig, fredelig og demokratisk utvikling i både Israel og Palestina.

Det vises til innledninger for beskrivelse av den aktuelle politiske situasjonen og til vedlagte notat fra KISP.

Det er viktig å minne om at MKRs viktigste bidrag til en rettferdig fred i Israel og Palestina er støtten til kirkene i området. Ved å støtte kirkenes tilstedeværelse og vitnesbyrd om menneskeverd og likeverd, skoledrift, arbeid med likestilling og annen diakonal virksomhet, er vi med på å bedre og forandre forholdene på bakken. Kirkenes verdensråds ledsagerprogram (EAPPI), som i Norge administreres av Kirkens Nødhjelp, er et unikt program hvor ledsagere, sendt ut av kirkepartnere, kombinerer en solidarisk medvandring med dokumentasjon av konkrete menneskerettighetsbrudd. MKR vil arbeide for at flere fra Den norske kirke deltar i dette programmet, og også oppfordre til å støtte Kirkens Nødhjelps humanitære arbeid i Gaza.

MKR vil også fortsette å være en tydelig offentlig stemme og insistere på likt menneskeverd, like rettigheter og demokrati for alle folkegrupper bosatt i Israel og Palestina, uansett hvilken politisk løsning partene framforhandler. Dette er ikke noe nytt, men en skjerping av bevisstheten om hvor viktig dette er. Ved å insistere på dette tydeliggjør kirken sitt verdimeslige utgangspunkt og kan uttale seg på et prinsipielt og overordnet nivå – og også med et solid teologisk fundament.

Politiske løsninger, ordbruk og økonomiske virkemidler

MKR har tidligere uttrykt støtte til anerkjennelse av Palestina som stat og til tostatsløsningen. Det foreslås å ikke omtale en konkret løsning, både fordi dette ligger utenfor kirkens mandat, men også fordi tostatsløsningen er omstridt, også blant våre nære palestinske partnere. Mange hevder at den er urealiserbar og mener at man

heller må vurdere andre løsninger som en sekulær og demokratisk stat eller en konføderasjon.

Det foreslås, etter råd fra både Menneskerettighetsutvalget og Komiteen for internasjonale spørsmål, at MKR ikke bruker begrepet «apartheid», men heller finner andre begrep for å beskrive den systematiske diskrimineringen, basert på religiøse og etnisk tilknytning som foregår både i Israel og i de okkuperte områdene. Begrepet «apartheid» har en uklar folkerettslig betydning og kan føre til at det unike i diskrimineringen som pågår i Israel og Palestina ikke komme tydelig nok fram. MKR har likevel forståelse for at flere anerkjente menneskerettighetsorganisasjoner mener at «apartheid» er en riktig beskrivelse, og mener at det er viktig å sette seg inn i deres begrunnelse for denne ordbruken. MKR vil også, gjennom sin medvirkning i Kirkenes verdensråd, bidra til å følge opp vedtaket i generalforsamlingen i Karlsruhe i 2022 som oppfordrer KV til å drøfte bruken av «apartheid».

MKR fastholder at okkupasjonen er ulovlig, og derfor er også økonomisk samhandling med israelske bosettere ulovlig. MKR vil oppfordre norske myndigheter til å øke det økonomiske presset mot Israel, ved å få realisert en merkevareordning og i sterkere grad råde norske innbyggere og næringslivet til å respektere at det er forbudt ifølge folkeretten å handle bosettervarer og å investere i økonomi som opprettholder okkupasjonen. MKR krever at Oljefondet trekker seg ut av alle selskaper som har investeringer i bosetterøkonomien..

Konkretiseringer

- 21) Være en tydelig kirkelig stemme i offentligheten for fred og rettferdighet i Israel og Palestina, ut fra kirkens teologiske grunnlag og respekt for folkeretten og menneskerettighetene
- 22) Insistere på likt menneskeverd, like rettigheter og demokrati for alle folkegrupper, bosatt i Israel og Palestina, uavhengig av religiøs tilhørighet.
- 23) Problematisere Israel som «jødisk stat» når dette innebærer neglisjering av andre gruppers rettigheter.
- 24) Kreve at avgjørelser fra internasjonale domstoler respekteres, og ta tydelig avstand fra menneskerettighetskrenkelsener og folkerettsbrudd som gisseltaking, drap på sivile, hindring av nødhjelp og bombing av sykehus og skoler. Dette er handlinger som i praksis er kollektiv avstraffelse og uakseptable.
- 25) vise til Norges ansvar som tredjestat, ved å ikke anerkjenne okkupasjonen som lovlig, og dermed skille mellom Israel og de okkuperte palestinske områdene. Formidle realitetene i okkupasjonspolitikken og ta avstand fra den systematiske religiøse og etnisk baserte diskrimineringen i israelsk lovgivning og politikk.
- 26) Bidra til å kommunisere Den internasjonale domstolens (ICJ) kjennelse fra 2024, som definerer Israels fortsatte tilstedeværelse i de okkuperte palestinske områdene som ulovlig, slår fast at Israel er forpliktet til å evakuere alle bosetterne fra Palestina, og at Israel systematisk har brutt grunnleggende prinsipper i internasjonal humanitærrett.
- 27) Utfordre norske myndigheter til å ta i bruk økonomiske virkemidler for å avskaffe okkupasjonen, jf. ICJ 2024. Norge har et ansvar som tredjeland, ved å avstå fra å inngå økonomiske eller handelsmessige forbindelser med Israel som kan befeste Israels ulovlige tilstedeværelse i det okkuperte Palestina.

- 28) Ta skritt for å forhindre handels- eller investeringsforbindelser (Oljefondet og evt. forbud mot handel, ikke bare en anbefaling slik som i dag) som bidrar til å opprettholde den ulovlige okkupasjonen
- 29) Støtte demokrati- og menneskerettighetsforkjempere i Israel og Palestina og kritisere menneskerettighetsbrudd, uansett om israelere eller palestinere er ansvarlig for dem.
- 30) Minne norske myndigheter om at "Norge ikke tillater salg av våpen og ammunisjon til områder hvor det er krig eller krig truer, eller til land hvor det er borgerkrig, og utfordre på at dette også må omfatte andre militært anvendelige produkter og eksport via tredjeland» (jf. ICJ 2024 tredjelands forpliktelser).
- 31) MKR vil fortsette å ta til orde for en umiddelbar våpenhvile i Gaza, at humanitær tilgang må sikres, og at de israelske gislene må frigis.
- 32) MKR vil sette søkelys på de facto annekteringen av Vestbredden, som fører til tvangsfordrivelse av utsatte lokalsamfunn.
- 33) MKR vil gjennom sine lokale samarbeidspartnere støtte sivilsamfunn og menneskerettighetsforkjempere i Israel og Palestina.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Mellomkirkelig råd bør arbeide for at Kirkerådets støtte til Den evangelisk-lutherske kirken i Jordan og Det hellige land ELCHL opprettholdes og helst økes i budsjettet for 2025.

Mellomkirkelig råds tiltak må innarbeides i de ordinære budsjettet for 2025.